

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5'50 mesečno.
četrtletno K 16'50.

Ce si pride naročnik sam v upravništvo po list: Me-
sečno K 5'— Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 4. uri po-
poldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Dr. Vladimir Serbec:

O valutnem vprašanju.

(Konec.)

S tem bi se le začelo balkani-
ziranje, in to bi bila za nas v go-
spodarskem oziru največja nesreča. S
tem bi izgubili na mah v inozemstvu
ves kredit, tako naša država pri svojih
posojilih, kakor tudi naši trgovci v tr-
govskem prometu. Inozemci bi zahte-
vali za vsako blago predplačilo ali pa
z ozirom na obstoječo pravno nesigur-
nost vsaj radi rizika dosti višje cene
in razna jamstva. Kaj pomeni to za
trgovce, presodite pač najbolje sami.
To nezaupanje pa se prenese tudi ta-
koj na našo valuto, in kurz naše va-
lute zanesljivo pade, ako ne bomo za-
jamčili nedotakljivost zasebnega premo-
ženja — v kolikor se ne gre za splošne
zakonite dajatve — ne samo svojim
državljanom, temveč tudi inozemcem.
Rabili bomo za razvoj naše industrije
še dovolj pomoči iz inozemstva, ker
manjkajo nam izkušnje in tehnično šo-
lane moči. Mi ne smemo že v naprej
uničiti zaupanja inozemskih podjetnikov
v naše pravne razmere. Kako bi se

dvignila naša produkcija, naša davčna
moč, naša trgovska bilanca, ako se
osnujejo tukaj tovarne, ki bi proizvajale
vse naše potrebščine. To mi sami uni-
čimo s svojevoljnimi odredbami proti
zasebnimi podjetji.

Slednjič smo primorani do popolne
ureditve naše valute se držati največje
štedljivosti pri izdatkih iz državne bla-
gajne. Pri tem nikakor ne mislim, da
bi štedili pri izdatkih, ki so produktivni,
bodisi takoj, bodisi posredno v dogled-
nem času; sem ravno spadajo poleg
potrebni železnice in drugih prometnih
sredstev izdatki za šole, ki jih prište-
vam tudi k produktivnim, ker le v do-
brih šolah šolano ljudstvo in pred vsem
trgovstvo bo kos svetovni konkurenci.

Pač pa so na primer neproduktivni
izdatki za vojaštvo, v kolikor niso v
obrambo neobhodno potrebni in se
bodo morali skriti (oficirske plače;
poročnik ima več plače kot predsednik
okrožnega sodišča!) tudi za reprezenta-
tivne in umetniške svrhe ne smemo
imeti odprt žep, in moramo slednje
prepustiti bolj zasebni ženeroznosti.

Plačevanje prispevkov brezposelnim
je naravnost greh, kajti vsak, ki le ho-

če, najde dela dovolj. V tem pogledu
— to je pri izplačevanju podpor dru-
žinam vpoklicanih vojakov — se je v
stari Avstriji veliko grešilo in izplače-
valo pred vsem na kmetih podpore
osebam, ki jih nikakor niso bili po-
trebni. Tudi sedaj pri tem še ni prave
štedljivosti, le zares potrebnim se naj
prizna podpora.

To je le nekaj misli v načinu urav-
nanja naše valute. Priznali boste, da
je treba še veliko dela, da se vse to
izvrši, da se pa doslej še žal skoraj
nič ni zgodilo. Glavni krivec, finančni
minister Ninčič, je odstopil, upajmo, da
bo zaseden ta in trgovinski resort
bolje kakor doslej. A Vi trgovci ste
ravno vsled Vaše gospodarske moči
važen političen faktor in je Vaša dolž-
nost, da vplivate potom Vaših stanov-
skih korporacij in izven teh pri politič-
nih zborovanjih in pri bodočih volitvah
vedno v tem zmislu, da ukrenejo naši
državniki s vso energijo in brez za-
mude vse potrebno za ozdravljenje
naše valute in s tem za ozdravljenje
naših gospodarskih razmer, ker je
urejena valuta predpogoj zdravemu
razvoju trgovine, obrti in industrije.

Veliki mogul.

Angleški spisala A. K. Green.

(Dalje.)

(32)

Bolan! To je povedalo vse! Molčal je,
kar je bil fizično zadržan, da bi govoril.
Bolani! To tragično okoliščino se je moglo
na brezkončne načine razlagati. Ali je vedel
za smrt svoje žene ali ne? Ali je zbolel po
ali pred svojim odhodom iz Kolorada v Me-
hiko? Ali je bila njegova bolezen posledica
udarca, ki ga je povzročila vest o usodi nje-
gove žene, ali pa, kakor se je videlo iz
časniških poročil, posledica hitre izpremembe
podnebja?

Vsa dežela je drhtela vsled razburjenja.
Koliko bolj sem jaz, revica, na katero nihče
ni mislil, nestrpno čakala. To si morejo
predstavljati le oni, ki so sami kaj takega
doživeli. Ali bodo razpravo, ki so jo tako
nestrpno pričakovali, še nadalje zavlačevali?
Ali bodo še nadalje pustili gospoda Duranda
v negotovosti, v tako neprodni atmosferi
nesreče, da je moral obupati? Ali bom mo-
rala še nadalje prenašati boli, ki so jih
povzročale te okoliščine? Zdaj, ko sem ven-
dar mislila, da vem — —

Toda usoda ni bila tako trdovratna, ka-

kor sem mislila. Drugo jutro so brzojavnim
potom iz Santa Fé vsaj eno točko tega veli-
kega vprašanja rešili. To brzojavno poročilo
bom pozneje navedla v obliki, kakor jo je
čez par dni objavil eden izmed največjih
časopisov.

Poročilo je poslal stalni poročevalec iz
Nove Mehike in je bilo, kakor je izdajatelj
posebno poudarjal, namenjeno zanj in ne za
občinstvo. Ker pa vidi, da se njegovi bralci
zelo zanimajo za vso zadevo, je dal poro-
čilo brez okrajšav občinstvu na razpolaganje.

Šesto poglavje.

Poročilo se je glasilo sledeče:

Santa Fé, N. M., — Mesca aprila.

Pri mojem prihodu v Santa Fé sem ta-
koj poizvedel, kje bi mogel govoriti z go-
spodom Abnerjem Fairbrother. Povedali so
mi, da leži bolan v svojem rudokopu.

Na moje vprašanje, kje da je Placida,
so mi odgovorili, da je kakih petnajst milj
oddaljena v gorovju. Povedal sem, da na-
meravam takoj oditi tja. Nato so mi dali raz-
lična, kakor se mi je zdelo, zelo nepotrebna
navodila. Peljali so me v neki hlev, kjer
morem dobiti, kakor so mi rekli, še precej
dobrega konja in pa potrebno opremo.

Mislil sem sicer, da sem popolnoma do-

volj opremljen, vendar pa tega nisem pove-
dal in sem šel v hlev. Pripeljali so mi konja,
ki sem ga takoj najel. Ko sem ga hotel za-
jahati, so mi prinesli dve usnjeni gamaši, ki
sem jih baje zelo nujno potreboval.

»Potrebovali jih boste za svoje poto-
vanje«, mi je rekel mož.

»Potovanje!« sem ponovil začuden. »Pet-
najst milj imenujete vi potovanje?«

Lastnik hleva, mešanec zelo lepega ob-
našanja, se je nasmehnil ter zmajal z rameni:

»Trije možje«, je rekel, »ki so tudi hoteli
napraviti to pot, kakor vi, ki so imeli pa tudi
tako malo izkušnje, so to poskusili zadnji
teden. Toda vsi trije so se zopet vrnili, ne
da bi dosegli svoj cilj. Vam se bo najbrže
ravnotako zgodilo. Vendar vas pa hočem
opremiti, da vsaj oprema ne bo onemo-
gočila vaše ekspedicije in da ne bodo meni
pripisovali krivde.«

»Toda vsaj sem vendar slišal, da je neka
ženska tja jahala«, sem odgovoril. »Neka
štrežajka iz bolnišnice je šla zadnji teden v
Placido.«

»O, ženske, rečem vam, te store sve,
ženske ki so bolniške štrežajke. Toda te tudi
ne gredo same na pot. Vi pa hočete popol-
noma sam jahati!«

(Dalje prih.)

Političen pregled.

Gagliardi in Szmrecsanyi za vspostavitev Habsburžanov. Praga, 16. avgusta. Budimpeštanski dopisnik javlja praškemu »Venkovu« o reakcionarnih mahinacijah za vzpostavitev habsburške monarhije. Pri teh mahinacijah igra vlogo tudi češko plemstvo. Reakcionarni klubi so razširili svoje delovanje tudi na Dunaj, Madžarsko, Poljsko, Čehoslovaško, posebno pa delujejo v Švici. Dr. Gagliardi, bivši član hrvatske frankovske stranke bil je baže nekočkrat v Pragi in skušal priti v dotik s čehoslovaško vlado. Pri tem pa ni prišel dalje, nego da je konferiral s člani klerikalne stranke. Koncem maja poskusili so habsburški klerikalci svoj glavni napad na čeho-slovaško republiko in hoteli predložiti memorandum, glasom katerega bi bili zbrali v Slovaški vojsko, ki bi stala pod zapovedništvom madžarskih častnikov in ki bi imela zasesti Budimpešto. Vodja tega načrta je bil bratislavski veliki župan Szmrecsanyi, a za njim je stal tudi dr. Gagliardi. Oba sta imela mnogo denarja. Podpirali so jih italijanski krogi in polkovnik Cunningham. S češke strani je podpiral ta načrt klerikalni vodja Zazvorka. Češka vlada je bila poučena o vseh posameznostih in je vedela, da vodi do vseh do bivšega cesarskega para.

Nejasnost položaja v Budimpešti. Pariz, 16. avgusta. »Journal des Debats« piše: Maloštevilne so vesti, ki nam dohajajo iz Budimpešte. Zdi se, da vlada v Budimpešti mir in red in da deluje nova vlada z vsem silami na to, da se približa antanti. Nadvojvoda Jožef je poslal na Dunaj grofa Betlena s posebnim poročilom francoskemu poslaniku g. Aliceju. Nadvojvoda Jožef je vsak dan v zvezi s polkovnikom Romanellijem. Kljub vsem izjavam nove vlade, je politika iste malo konfuzna. G. Friedrich je zopet zatrjeval, da prememba režima ne znači povratek monarhije, da pa je treba vsekakor počakati odločitve narodne skupščine. Za sedaj je glavna briga nove vlade, da vspostavi mir in red in da odstrani krievce Bele Kuna.

Prekmurje.

Ldu. Belatinci, 18. avgusta. Naše Prekmurje je včeraj na najpristranejši in najsijajnejši način proslavilo največji dan svoje zgodovine, najsvetejši praznik svojega vstajanja in osvoboditve. Vojaška in civilna oblast sta se namerali o priliki prvega ljudskega shoda oficijelno predstaviti in izročiti dovršene posle iz rok vojaške oblasti civilni upravi. Zato sta včeraj odšla iz Murske Sobotе vojaški poveljnik podpolkovnik Uzorinac in kot začasni civilni komisar določeni mariborski okrajni glavar dr. Lajnsič. Medtem se je v Belatincih zbrala velika množica ljudstva v svrhu slovesnega sprejema. Mladina je nosila slovenske zastavice, moške in fantje so prihajali na konjih, drugi zopet so se pripeljali na okrašenih vozovih. Pred trgov se je množica zbrala in razporedila, nato pa je krenil ves veličastni izprevod pod vodstvom narodnega mučenika, visokošolca Pavla Horvata proti trgu. Tu se je izprevodu pridružilo na tisoče ljudstva, ki je privrelo iz vsega Prekmurja. Nato se je izprevod nanovo razvrstil in je krenil z domačimi godbami na čelu daleč ven iz trga, da sprejme zastopnika vojaške in civilne oblasti. Ves sprejem je bil prisrčen in prekipeljav. Največje veselje, ki ga sploh ni mogoče popisati. Podpolkovnik Uzorinac in dr. Lajnsič sta se peljala skozi pet do šest slavalokov in sta bila sprejeta kot triumfatorja. Peljala sta se v mesto med tri kilometre dolgim veličastnim špalirjem, ki ga je tvorilo nad 20.000 ljudi. Polagoma sta prišla do župne cerkve, v kateri je bila nato služba božja. Po maši se je vršil prvi ljudski tabor v Prekmurju.

Zborovanje je otvoril in vodil domačin Josip Godina. V svojem nagovoru je pozdravil vojaškega poveljnika podpolkovnika Uzorinca in njegove čete, ki so v tako kratkem času brez prehlivanja krvi osvobodile Prekmurje boljševiške madžarske strahovlade. Podpolkovnik Uzorinac je na priznanju v iskrenih besedah zahvaljal

Dr. Lajnsič je pojasnjeval pomen svojega prihoda in povedal, da dobi Prekmurje sedaj jugoslovansko uradništvu, ki bo skrbelo za ljudstvo z vso vnemo. — Župnik Klekl je vzbujal spomine prestanega mučeništva. — Dr. Kovačič se je spominjal pariške konference, kjer ima poleg Francozov predsednik Wilson največ zaslug za osvoboditve Prekmurja. — Nato so še govorili razni govorniki. Opoldne je predsednik zaključil zborovanje. Godba je zaigrala »Lepo našo domovino«, ki so jo peli vsi navzoči.

Po zborovanju se je razdelila med ljudstvo proklamacija civilnega komisarja, za katero se je ljudstvo kar trgalo. Popoldne se je razvila prosta ljudska zabava. Kjer se je pokazal kak gost, ga je ljudstvo prisrčno pozdravljalo.

Končno bodi še omenjeno, da je ljudstvo priredilo tu v Belatincih po zavzetju Prekmurja, dne 12. avgusta povrnivšim se beguncem župniku Kleklu in visokošolcema Horvatu in Godini slovesen sprejem in jih je proslavljalo kot rešitelje ljudstva.

Proglas civilnega komisarja.

LDU. Murska Sobota, 18. avgusta. Civilni komisar za Prekmurje dr. Lajnsič je izdal Prekmurcem nastopni proglas: Podpisani zastopnik jugoslovanske vlade naznanjam ljubim Prekmurcem: 1. da je zasedeno Prekmurje del Jugoslavije poleg odločbe pariške mirovne konference, t. j. stalno-večno jugoslovansko ozemlje, del Slovenije. Vi niste več Ogri, temveč jugoslovanski sinovi domovine Jugoslavije, Slovenci! Naša vlada ima moč, da to dobljeno zemljo, da naše rešene brate obdrži pod svojim krilom. Naše junaško vojaštvo bo obranilo, kar je našega. Tistim, ki golčijo, da je ta rešitev še nesfalna in samo začasna, se nasmejte in opomnite jih, naj ne širijo laži in nezaupanja. Rešenje je dovršeno. 2. Kdor ima proti komu kakšen srd, naj mu odpusti, iz lepa naj sovražnike naše pridobi, s tem bo več hasnil domovini in sebi, kakor z ovadbami in obsodbami. Samo tisti naj se tožijo, ki se iz milega postopanja in ravnanja še norčujejo, in ki so nezahvalni in nezadovoljni. 3. Proti svoji domovini in lastnim bratom greši tisti, ki samo iz dobičkalnosti spravljajo zrnje preko meje. S tem večajo draginjo v našem bogatem kraju, terejo siromaka in povzročajo pomanjkanje ter spravljajo svoje trpeče brate v nevoljo. Kdor si upa to na dušo jemati, ne računa s tem, da pride pred kaznujočo pravdo. 4. Vsak, ki ima kak posel, naj se obrne na moj urad v Radgoni (v gostilni »Pri solncu« pri Voglarju). Z jugoslovanskim pozdravom civilni komisar za Prekmurje dr. Lajnsič.

Dnevne novice.

Umrli je nagloma danes ponoči v bolnišnici gospa Marija Debelak, soproga davčnega uradnika gospoda Debelaka. Pogreb bo 20. t. m. ob pol. 17. uri popoldan iz mestne mrtvašnice. Vrlemu narodnjaku naše sožalje!

Osebnosti. Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani je v svoji seji dne 16. julija t. l. poverila referat za vinarstvo in kletarstvo za Slovenijo vinarskemu nadzorniku Francu Matjažiču in ga podelila poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani. V isti seji je deželna vlada sklenila, da se ustanovi za Slovensko Štajersko samostojno kletarsko nadzorništvo s sedežem v Mariboru. Za kletarskega nadzornika v Mariboru je imenovan vinarski nadzornik Josip Zabavnik, ki je službo že nastopil. Kletarski nadzornik Franc Gombač v Ljubljani opravlja odslej kletarsko nadzorno službo na Kranjskem in na Slovenskem Koroškem.

Tudi čiščenje? Iz železniških krogov nam poročajo: V torek dopoldne, dne 19. t. m. se je pripeljal v posebnem salonskem vozu (I) z Dunaja čez Špilje v Jugoslavijo prejšnji prometni ravnatelj juž. žel. ing. Luis Praschniker. Temu renegatu in zagriženemu sovražniku vsega, kar diši malo po Jugoslaviji, temu rablju slovenskega uradništva in delavstva, je dala nemško-avstrijska uprava

juž. žel. zaslužno brco ter ga nam milostno odstopila. Ne razumemo pa ravnateljstva slovenske južne žel. v Ljubljani, da se še vedno klanja temu krvoloku, tudi sedaj, ko so mu že iztrgali strupene zobe in mu celo pošilja naproti do Špilj poseben stroj, da ga prepelje do Maribora. Poseben stroj v tem času, ko tako primanjkuje premoga, da ne moremo več voziti in moramo omejiti promet! Opozarjamo, da je ta renegat še v zadnjem času pred ustanovitvijo slovenskega ravnateljstva v Ljubljani in sicer pri določanju napredovanja dne 24. julija t. l. tlačil naše uradništvo tako, da so se zgražali sami Nemci. In ta človek pride v slovenski Kamnik! —ški.

Nepotrebne skrbi. Nekateri nezadovoljni elementi, ki bi radi prišli zopet nazaj v Jugoslavijo, kakor Wastian ali Ornič, se preskrbno brigajo za našo Jugoslavijo, ki jih pravzaprav nič ne briga. Zdaj hočejo kar naenkrat poslati generala Maistra v Srbijo ter ga degradirati. Obenem hočejo obtožiti »umora« mestnega poveljnika Cvirna in policijskega ravnatelja dr. Senekoviča. Kar se naše države tiče, bomo že sami poravnali. Umore, ki so se na faktično izvršili v Nemški Avstriji, naj kaznuje nemško-avstrijska vlada, če jih hoče. Čudno se nam zdi, da ljudi okoli »Marburger Zeitung« in pa prijatelje »Grazer Volksblatta« vedno koža srbi.

Jedilni listi. Pred dobrim tednom je mariborski magistrat oziroma vladni komisar predpisal natančne cene jedilom po gostilnicah in restavracijah. Večina in sicer velika večina gostilničarjev se tega ni držala. Častna izjema pri tem pa je kolodvorska restavracija, ki je takoj prvi dan nastavila maksimalne cene. Pripominjati pa moramo, da mora restavrat na južnem kolodvoru dajati železničarjem še 30—40% popusta. In vendar živi. Čast, komur čast!

Gospodarstvo na Dunaju. Mesto Dunaj je enoinštiridesetino milijona vrglo za pokvarjeno kislino zelje na gnojišče. Zdaj so namreč dognali, da so lani dunajski magistratni uradniki na čuden način gospodarili. Nakupili so na Češko-Slovaškem velikanske množine kislega zelja. To zelje so deloma vložili v skladišča, kjer se je popolnoma pokvarilo. Preiskovalna komisija je dognala, da 992 vagonov kislega zelja ni dobilo dunajsko prebivalstvo. 319 vagonov kislega zelja so morali uničiti, ker je bilo pokvarjeno, za 673 vagonov pa sploh ne vedo, kje da so. Menda jih sploh ni bilo. Ves Dunaj je seveda zaradi tega razburjen, kajti 41 milijonov kron ni malenkost, če pomislimo, da ima dunajska občina milionski deficit. Obetajo se pa tudi še drugi polomi. »Neues 8 Uhr Blatt« piše, da je dunajska občina nakupila velikanske množine sadja, da napravi iz njega marmelado. Ker pa pravočasno niso dobili sladkorja, tovarne niso mogle izdelati marmelade. Vsled tega se je večina sadja pokvarila. In tudi tu bo milionska izguba. Lepe perspektive se obetajo že itak bankrotnemu Dunaju in pa Nemški Avstriji.

Podpirajmo ubogo, učečo se mladino! Naša država potrebuje na vseh poljih veliko šolanih ljudi; toda nešteto mladih ljudi je, ki bi radi šli v šole, pa nimajo sredstev. Zato je deželna vlada uvedla posebno podporno akcijo, ki je zamišljena sledeče: 1. v vsaki občini se osnuje »občinski podporni odbor«; na čelu mu je župan, v odboru pa župnik, n.d. učitelj in drugi zastopniki občine; odbor nabira prispevke in ima vsak mesec vsaj enkrat sejo; 2. vsi občinski podporni odbori enega okrajnega glavarstva se združijo v okrajni podporni odbor, v kateri pošlje vsak obč. podp. odbor po enega zastopnika; 3. pri poverjeništvu za uk in bogočastje se osnuje osrednji podporni odbor. Občinski podp. odbori pošljejo nabrane zneske slednjemu. Dijaki vlagajo prošnje pri obč. podp. odboru, ki jih pretresejo in vpošljejo v daljni pretres okr. podp. odborom, ki jih pa končno predložijo okr. odboru. Prispevki so določeni: ustanove po 1000 K, letni prispevki po 20 K in darila. Vsak naj podpira z vsemi

močmi to akcijo, zakaj tu naložen denar bo donášal domovini stotere obresti.

Za posetnike kopališč. Ministrstvo sagračaja objavlja naredbo z dne 28. julija 1919 št. 10852, glasom koje velja za posetnike kopališč, če se iz ažejo s potrdilom, da so se mudili v kopališču vsaj 15 dni, na državnih železnicah polovična vozna cena. Za vožnjo v kopališče je treba plačati polno ceno, za povratek pa velja prvotni vozni list brez doplačila.

Vprašajo nas odbori raznih društev, kedaj se pravzaprav začne velika sokolska prireditev in proslava 50letnice ptujske čitalnice v Ptuj. Odgovarjamo vsem vprašalcem tem potom, da je 8. sep. zvečer koncert, dočim se vrši proslava dne 7. septembra od jutranjih ur naprej. Goste bodo sprejemali za to določeni gospodje in dame. Dopoldne je sokolska telovadba, opoldne slavnostno zborovanje kot proslava 50letnice čitalnice, popoldne je pa velika ljudska veselica. Po sedanjem računu nas bodo posetili tega dne mnogi tisoči navdušenega ljudstva, sokolski praporji bodo veli v velikem številu po ptujskih ulicah, na uglednejši naši moške in žene iz raznih pokrajin so nam že javili svoje posete. Torej na veselo svidenje.

Nogometna tekma. V nedeljo, 17. t. m. se je vršila na Tezni nogometna tekma med slovenskim športnim klubom »Maribor« in športnim klubom »Rote Elf«. S športnega stališča je bila igra ena izmed najlepših, ki so bile do sedaj v Mariboru. Rezultat 2:1 za »Rote Elf« ni bil v smeri k zmagoznosti igralcev. Videlo se je, da ne zmaga vedno boljše moštvo, ampak tudi srečnejše, kakor v tem slučaju. Igra kluba »Maribor« je bila dobra, a igralci niso imeli prave zveze med seboj. Pa ni čuda; do danes še niso dosegli lastnega prostora niti za vaje, niti za tekme. Bil bi skrajni čas, da se to društvo v vsakem oziru podpira. Ponovno smo včeraj pri tekmi konstatirali, da se občinstvo za to stvar jako malo zanima. Čestitamo športnem klubu »Maribor«, ki, vzlic temu, dobro napreduje; od slovenske inteligence se pa pričakuje, da se proti temu društvu, ki ima resne in idealne namene, ne postavi več tako pasivno kakor dosedaj. K.

Voz in konja ukradel. Neki Lampel Josip iz Velenja je ponudil posestniku Nendlu na Dobrežju na prodaj voz in konja. Nendlu se je zdela cela zadeva sumljiva ter jo je naznanil policiji. Pri policiji je Lampel trdil, da je kupil voz in konja od posestnice Figauš iz Velenja. Telegrafične polizvedbe v Velenju so dognale, da je Lampel vse ukradel, razven tega še posestnika Dolenjaka ogoljufal za 700 K.

9000 kron ukradenih. Trgovcu Lauferju v Gosposki ulici je nekdo ukradel iz miznice 9000 K. Sum je letel na Farič Katarino, ženo brivca v Weber-licah 5. Policija je dognala, da je Farič v družbi neke Drozg, ki stanuje z njo v isti hiši, izvršila tatvino. Pri Drozg so našli v drvarnici 2550 K. Nekaj denarja je izročila Drozg svojemu možu brezposelnemu natakarku Ivanu Fröhlich, ki pa tajl.

Zapeljivec. Aretirali so brezposelnega šoferja Alojzija Rozman v Tegetthofovi cesti 81, ker je zapeljal nekega vojaka, da bi mu prodal žico, ki je v barakah v Kokoschinegovem drevoredu. Le pazljivosti podčastnika pri straži se je zahvaliti, da so tička dobili.

Strašen zločin se je zgodil nedavno v Devinu na Primorskem. Pred kratkim se je vrnila tja Pernarčičeva družina iz taborišča na Štajerskem. Hišo je našla porušeno, zato si je napravila pri Sv. Ivanu leseno barako v gostilniško svrhu. Gostilno sta oskrbovala oče Josip in sin Alojz. Pred 14 dnevi zjutraj pride k gostilni neki delavec in najde očeta Pernarčiča ležečega na pragu v krvi mrtvega. Imel je 7 ran z bodalom. Delavec stopi v barako in najde tam tudi sina Alojza v mlaki krvi na postelji mrtvega. Imel je 9 ran z bodalom. Ne tleh je ležala listnica z različnimi pismi, katero je delavec takoj oddal na pristojnem mestu. Varnostna oblast je zločinca kmalu izsledila. Bili so trije italijanski vojaki, ki so še spali pri bližnjem železniškem predoru — še vsi krvavi. Pri enem so še našli 60 lir.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila »Mariborskemu delavcu«).

Vrhovni svet gre na počitnice.

Ldu. P a r i z, dne 19. avgusta. (ČTU.) Mirovna konferenca bo dne 25. avgusta prekinila za tri tedne svoje delovanje. Upajo, da bo do tedaj mirovna pogodba z Avstrijo podpisana.

Narodno predstavništvo sklicano na 21. t. m.

LDU. Belgrad, 19. avgusta. Prva seja narodnega predstavništva, pri kateri se predstavi nova vlada, se vrši v četrtek, dne 21. t. m.

Pogodba med Anglijo in Italijo.

LDU. London, 18. avgusta. (Dun. KU.) Časniki poročajo, da je italijanski finančni minister za svojega bivanja v Londonu sklenil finančno in gospodarstveno pogodbo z Anglijo.

Pomanjkanje premoga.

LDU Dunaj, Nemška Avstrija mora radi pomajnkana premoga dne 19. t. m. ustaviti promet z brzovlaki.

Obnova severne Francije.

LDU. Sv. Germain, 19. avgust. Včeraj je bila v paviljonu Henrik IV. zopet seja, ki se je bavila z vprašanjem odpošiljatve nemškoavstrijskih delavcev na opustošeno ozemlje Francije. Francoski zastopniki so oddali resume o dosedanjih uspehih posvetovanj, ki bi ga nemškoavstrijska komisija prevzela po pregledu in proti izjavi do ponedeljka.

Iz Madžarske.

LDU Budimpešta, 18. avgusta. Kabinet Friedrich se bojuje z velikimi težkočami. Pojavilo se je gibanje proti kabinetu. Nekateri prejšnji mogotci so nezadovoljni, ker niso zopet dosegli moči. Socialisti vztrajajo dalje na svojem odklanjajočem stališču napram nadvojvodi Jožefu z motivacijo, da pri sedanjih okoliščinah republika z nadvojvodo na čelu ni na mestu. Szegebinska vlada, ki je že polnoštevilno dospela v Budimpešto, bo imela jutri sejo in bo oddala vse svoje posle, ki jih je do sedaj opravljala, kabinetu Friedrichovemu. Vlada še vedno upa, da jo bo množica priznala.

LDU Budimpešta, 17. avgusta. Za trgovskega ministra je bil imenovan Franc Heinrich in za ministra prehrane Karel Ereky.

LDU Budimpešta, 17. avgusta. Minister za propagando Stefan Haller je izjavil deputaciji delavcev, da vlada absolutno ne misli na nobeno reakcijo, da tudi z drugih strani ne bo dopustila nikakršnih akcij zoper interese delavstva. Vlada hoče zagotoviti popolno svobodo gospodarske organizacije.

Rumuni ostanejo v Budimpešti.

LDU Berlin, 16. avgusta. »Frankfurter Zeitung« javlja iz Ženeve, da sta pariška kon-

ferenca in Rumunija sklenili dogovor, ki dovoljuje Rumunom ostati v Budimpešti.

Braševo — glavno mesto Velike Rumunije.

LDU. Bukarešta, 18. avgusta. (ČTU.) Rumunski presbiero javlja: Ministrski predsednik Bratianu je predvčerajšnjim odpotoval v Braševo. Včeraj je bil na čast ministrskemu predsedniku banket, kjer je imel Bratianu govor, v katerem je rekel med drugim: Pijem na zdravje Braševga, bodočega glavnega mesta Velike Rumunije.

Češka želi prijateljstva s sosedi.

LDU. Praga, 18. avgusta. »Journal de Geneve« priobčuje razgovor svojega praškega dopisnika z ministr. predsednikom Tušarjem, ki se je glede odnošajev čehoslovaške republike do sosednjih držav nastopno izrazil: Hočemo delati, graditi, ustvarjati. V ta namen potrebujemo miru na zunaj in reda od znotraj. Zato moramo odpraviti jezikovne in plemenske spore. Potruditi se hočemo z vsemi močmi, da začnemo z nemško državo na podlagi zdrave trgovinske politike prijateljsko razmerje. Z Nemško Avstrijo moramo skleniti brezhrebne dogovore in glede Ogrske se moramo potruditi, da ustvarimo za obe stranki zanesljivo skupno življenje. Naši odnošaji do zaveznice Jugoslavije morajo biti vedno prijateljski in nekaljeni. Spori s Poljaki morajo izginiti. Doseči hočemo enakopravnost narodov; kajti le popolna enakost med narodi more zajamčiti vsem našim narodom svobodo ter politični, narodni in kulturni razvoj. Šele ko pridemo do poštenih porazgovorov in uvidimo, da smo navezani drug na drugega, potem šele pridemo do notranjega soglasja.

Razne novice.

Korist strupenih plinov. Vsaka stvar, pa naj bo še tako slaba, nam lahko kdaj koristi na ta ali oni način. V vinogradništvu se je vničevalo razne kukce in ličinke s pomočjo strupenih plinov. S pomočjo strupenih plinov je mogoče uničiti vse parasite trte, sadja in stebel, a tako, da same ne trpe nobene škode. Poizkusi so se obnesli. Kobilic v Afriki pa se hočejo ubraniti s pomočjo metalcev plamenic, ki jih bo mogoče uničiti naglo in korenito. V svrhu praktičnih poskusov je bila te dni posebna komisija v Afriko.

Nekaj za metuljarje. Da se ponarejajo umetniška dela, je žal, resnica, da se ponarejajo dela božjega stvarstva, je skoro neverjetno, ali tudi to je istina. Kakor poroča angleški strokovni časopis, je trgovina s ponarejenimi metulji jako dobičkonosna in dokaj razširjena. Sleparki, kateri ponarejajo metulje, delajo tako, da namažejo vsakdanjemu metulju krila z gumijem ter potre-sejo nanjo gotov barvan prašek. S tem napravijo krila prav taka, kakršna imajo dragoceni inozemski metulji. A ne samo to. Ti sleparji so tako predrzni, da »ustvarjajo« povsem nove vrste metuljev, na vse mogoče načine pisane in mnogobojne, kar vzbuja v strokovnjaških krogih veliko ogorčenje.

S kako vodo naj se umivamo? S toplo ali mrzlo? Vedno slišimo to vprašanje. Določena pravila, ki bi veljale za vsakega, ne moremo postaviti, ker pri tem pride v poštev zdravje dotičnega. Slabokrvni nimajo dovolj svoje toplote in bi jim naravnost škodilo, če bi se umivali v mrzli vodi. Zdravim ljudem pa odločno priporočamo mrzlo vodo. Po kopanju ali umivanju v mrzli vodi čutijo zdravi ljudje posebno svežost, ki jo povzroča hitrejša pretakanje krvi. Umivanje z mrzlo vodo zvečer je zdravo, pomiri živce in povzroči mirno spanje. Tako umivanje pa naj se vrši vedno v topli sobi. Otroke priučiti na mrzlo vodo.

General Zarembo. Pruski kralj Friderik II., ki je naši cesarici Mariji Tereziji iztrgal iz rok bogato Šlezijo, je vprašal nekoč generala Zarembo: »Kako se pravzaprav glasi celo vaše ime?« »Velikanstvo«, odvrne general, »moje ime je: Zirizarrikorumbarrizizarembo«. »Vraga«, pravi kralj, »tako pa še hudiči ni ime!« »Da, Velikanstvo, saj on pa tudi ni iz moje rodbine«.

Boljševiška umetnost vladanja. V treh mesecih svojega vladanja je dala mažarska boljševiška vlada za sedem milijard novega papirnatega denarja natisniti. Vlada je bila rdeča, ali denar je imela »bel« t. j. bel papir, ki ima tisk samo na eni strani. S temi »beli« so plačevali visoko mezdo delavcem in uradnikom. Obrtniki in kmetje so belice zavračali ter niso hoteli zanj ničesar prodati. Teh sedem milijard papirnatih košček je edini »blagoslov«, ki so ga dali mažarski boljševiki v treh mesecih svojega vladanja mažarskemu narodu in njegovim delavskim slojem.

Potovanje iz Zagreba na Zidani most — 5500 K. Zagrebški listi poročajo: V soboto je moral neki trgovec odpotovati v nujnih trgovskih zadevah na Zidani most, da bi dohitel vlak, ki vozi na Dunaj. Ker pa ni vozil iz Zagreba na Zidani most ob času noben vlak, si je naročil posebni vlak do Zidanega mostu, ki ga je stal malenkostno vsoto 5500 K. Trgovcu se je gotovo to potovanje izplačalo, a stroške bodo gotovo tudi plačali njegovi odjemalci.

Nevarni špirit. Da dvigne splošno izobrazbo in pospeši znanstveno delo v svoji državi, je Peter Veliki ustanovil leta 1724 v Petrogradu carsko akademijo in jo je oskrbel z bogatimi sredstvi, kakršna je kasneje cesarica Elizabeta že zvišala. V poslopu se je nahajala lepa zbirka raznih naravoslovnih predmetov, mnogo znanstvenih pripomočkov in izbrana, dragocena knjižnica. Pozimi leta 1749. je nastal v tej zgradbi nevaren ogenj. Vojaki iz bližnje vojašnice so naglo prihiteli na pomoč in so junško pomagali reševati ter so vse najznamenitejše predmete odnesli iz plamena. Med rešenimi predmeti je bilo tudi štirideset steklenic, napolnjenih s špiritom, v katerem so bile shranjene kače, žabe, močeradi, trkulje in druge živali. To se pravi, ko so steklenice pozneje urejevali, so bile pač živali v njih, toda špirta ni bilo več. Polkovnik je sklical moštvo in je vprašal, kaj se je zgodilo s špiritom. »Nato se je oglašilo kakih osemdeset mož, ki so povedali, da so na ukaz podčastnika špirit izpili.« Ali ste vi to ukazali? je vprašal polkovnik podčastnika. »Jaz,« je mož odgovoril. »Ukazal sem in sem zaradi dobrega zgleda sam prvi pil in največ popil.« Zakaj pa? Špirit je v ognju nevaren. Prazne steklenice je bilo lažje prenesti skozi plamen in ognjene iskre, nego polne, in izprazniti jih nismo mogli drugače, nego da smo špirit izpili. Kasneje je polkovnik ustmeno poročal o tem na dvoru; cesarica Elizabeta je nato navdušena vzkliknila: »Kako junaski so moji vojaki! Kdo bi si še upal piti špirit, v katerem je taka golazen! Ti moške res zaslužijo pohvalo!«. Cesarica je hrabre moške obilno nagradila. Vojaki so se zadovoljno muzali, da tako dobrega žganja še nikdar niso pili.

7 polovnjakov

1917 Jareninčan, liter po 13 K, se proda. Naslov pove upravništvo. 2—1

Večje podjetje išče za takojšen ustop samostojno

voditeljico podružnice

v Mariboru. Pogoji: trgovska naobrazba in popolno znanje slovenskega in nemškega jezika. Prednost ima starejša moč specerijske stroke, bivajoča v Mariboru. Ponudbe pod »Podružnica Maribor« na upravo lista. 2—1

I. Mariborski bioskop

Tegetthoffova cesta.

Največje in najimenitnejše kino-podjetje v Jugoslaviji.

Od srede 20. do 22. avgusta 1919:

Po dvajsetih letih

Detektivdrama v 3 dejanjih

Kraljičino pismo

Veseloigra v 3 dejanjih. V glavni ulogi

Henica Porten!

Vsako sredo in soboto novi spored!

Predstave se vrše vsaki dan ob 18 $\frac{1}{2}$ in 20 $\frac{1}{2}$ uri, v nedeljah in praznikih ob 15., 16., 18. in 20. uri zvečer.

Inserati v našem listu imajo največji uspeh!

Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ministrstvo trgovine in industrije.

Odsek za upravo neprijateljske imovine VII. št. 2463

Beograd, 19. julija 1919.

Razglas.

Zakon o postopanju z imovino podanikov neprijateljskih držav z dne 17. avgusta 1915, ki se je vsled sklepa ministrskega sveta z dne 5. februarja 1919 razširil na celo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev obsega v svojem členu 4 kot imovino tujih podanikov tudi ves gotovi denar, vrednostne papirje in razne denarne prejemke.

Vsled tega se v smislu čl. 19 in 21 tega zakona ne sme ničesar izplačati, kar bi imeli podaniki neprijateljskih držav terjati od posameznikov ali podjetij (domačih, tujih, mešanih), ampak z ozirom na čl. 22 zakona postopati po čl. 11 tega zakona in izročiti »Upravi fondov«.

Zategadelj in pa na podlagi čl. 20 zakona o postopanju z imovino podanikov neprijateljskih držav, čl. 3, 5 in 16 pravilnika za izvedbo tega zakona

odrejam,

da vse osebe (fizična ali podjetja bodisi tuja, mešana ali čisto domača) izpolnijo svojo zakonito dolžnost, da namreč vse take dolgove in prejemke ter depozite neprijateljskih podanikov v kakršnikoli obliki takoj prijavijo podrejenemu mi ministrstvu; da nikomur teh oseb ali podjetij ničesar ne izplačajo bodisi pod katerimkoli naslovom, ampak denar potom tega ministrstva polože v depozit »Upravi fondov«; samo tako se osvobodijo svoje obveznosti napram njim.

Kdor bi postopal nasprotno, bi ga zadele vse posledice čl. 21 zakona o postopanju z imovino podanikov neprijateljskih držav.

Minister trgovine in industrije

dr. V. S. Velković, s. r.

Ta odredba se razglša v področju deželne vlade za Slovenijo s pripombo, da se prijave pošiljajo podpisanemu oddelku in denar nalaga potom tega oddelka pri deželni banki v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 12. avgusta 1919.

Deželna vlada za Slovenijo,
oddelek za trgovino in obrt.

Dr. Marn, s. r.

ZAHVALA.

Za izkazano sočutje povodom smrti naše prejubljene soproge, oz. tašče, tete, gospe

Marije Skvarča
roj. Bezek

izrekamo zahvalo vsem, ki so nam ob težkih urah stali na strani ter sojemili pokojnico k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se predvsem gospodom železniškim uradnikom in uslužbencem, zastopnikom oficirskega zbora in pa gospej Rebolovi in njeni rodbini.

Maribor, 18. avgusta 1919.

Žalujoči ostali.

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem na mnogostransko zahtevo otvoril v Vetrinjski ulici št. 16

FILIJALKO

kjer sprejemam v likanje in snaženje vsakovrstno perilo, zastore in oblike.

Florian Strohmaier

prva mariborska likarna in apretacija zastorov.

Agitirajte za „Mariborskega Delavca“ in med prijatelji našega tiska za „Tiskovno za drugo“ v Mariboru.

Zlet Mariborske sokolske župe v Ptuj dne 7. septembra 1919.

„Mariborski delavec“

se prodaja v Mariboru v sledečih trgovinah in tobakarnah:

Weixl Vilko, Glavni trg
Glavna trafika, Glavni trg
Ortner Jožef, Schmidov trg 2
Mahalka J., Gosposka ulica
Czadnik L., Stolna ulica
Specijalna trafika, Grajska ulica
Handl Karolina, Tegetthoffova cesta
Pristernik Mar., „ „
Schifko Terezija „ „
Schön, Tegetthoffova cesta „ „
Schifko Marija, Melje „ „
Pichler Ana, „ „
Jurko Marija, Koroška cesta
Lackner J., Vitrinjska ulica
Kos A., Marijna ulica (pri sodniji)
Scheidbach H., Magdalenski trg
Nerath F., Magdalena, Franc Jož. ul.
Kresnik Ana, „ „
Majer J., Pobrežje, Brezka cesta 21
Jarc Jožefa, Glavni kolodvor
Leber F., Koroški kolodvor